

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců a JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobce: **A. S.**, zastoupeného JUDr. Romanem Haisem, advokátem se sídlem Jiráskova 41, Brno, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 7. 2006, č. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 1. 2008, č. j. 32 Cad 19/2006 - 31,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 14. 7. 2006, č. X. Žalovaná tímto rozhodnutím zamítla žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům, a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové finanční částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 - 1945 (dále „zákon č. 261/2001 Sb.“).

Krajský soud ze správního spisu zjistil, že žalobce uplatnil nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky žádostí ze dne 11. 11. 2002 jako osoba ukrývajíc se z rasových důvodů od března 1943 do března 1945. Podle připojeného čestného prohlášení se v této době měl ukrývat v Banské Bystrici a ve Sv. Juru u Bratislavy. Dále žalobce připojil potvrzení podle zákona č. 255/1946 Sb. vydané na jméno A. R., podle něhož byl jmenovaný československým politickým vězněm. Protože žalobce požádal Ministerstvo obrany ČR o vydání osvědčení, bylo řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky přerušeno. Ministerstvo obrany ČR rozhodlo o nevydání osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb., žalobce podal proti tomuto rozhodnutí rozklad, který byl zamítnut. Žalobce žalované dále doručil listiny týkající se svědectví F. C. a M. R. a dvě osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb., stvrzující, že tyto osoby byly účastnicemi národního boje za osvobození v kategorii československý politický vězeň v době od 3. 3. 1943 do 20. 4. 1945. Žalovaná si pak dále na doporučení Kanceláře veřejného ochránce práv vyžádala od Ministerstva obrany ČR spis týkající se žalobce a další podkladové materiály týkající se řízení o vydání osvědčení sester stěžovatele – F. C., M. R. a E. K.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že nebylo prokázáno, že se žalobce z rasových důvodů v určité přesně vymezené době ukrýval, protože se nepodařilo relevantními a hodnověrnými důkazy prokázat samotné ukrývání, ale ani přesně vymezit a stanovit období a místo tvrzeného ukrývání, jeho charakter a okolnosti.

Žalovaná zjistila, že stejné skutečnosti popsaly různým způsobem nejen různé osoby v různých řízeních, ale i stejné osoby ve stejných řízeních, avšak v různém čase. Žalobcem byl kladen důraz na popis okolností souvisejících s přesunem Romů na Slovensko a okolností tomu předcházejících, zatímco k samotnému průběhu pobytu bylo uvedeno podstatně méně informací. Časové vymezení ukrývání se žalobce jím bylo uvedeno v pěti variantách, období po útěku z nucených prací byla tvrzena rovněž v několika verzích, nejen z hlediska délky, ale i místa jejich výkonů. Všechny tyto údaje pak negoval žalobce svědectvím podaným ve prospěch G. K., kde tvrdí ukrývání od října 1939 do konce války, aniž se zmiňuje o nucených pracích. Nejasnosti vyvstaly také pokud jde o dobu a místo připojení k sourozencům žalobce, neboť zprvu to mělo být 3. 3. 1943, posléze po útěku z nucených prací, následně od července 1943, kdy měl žalobce se sourozenci společně prchat na Slovensko. Rozporné jsou i údaje o místě ukrývání, kde v rozporu s tvrzeným ukrýváním v domě kmotra C. v Dvorském Juru v dalším svědectví ve prospěch jiné osoby tvrdil žalobce ukrývání od října 1939 v okolí Humenného až do konce války. Podle žalované tak není vylíčení rozhodných skutečností vzhledem k množství rozporů věrohodné, nebylo proto možné zjistit skutkový stav, což je rozhodující podmínkou pro přiznání uplatněného nároku.

V žalobě proti napadenému rozhodnutí žalobce namítal, že byl uveden v omyl, požadovala-li žalovaná po něm osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb. jako nezbytné podmínky uplatněného nároku. Žalovaná při svém rozhodování nesprávně vycházela zejména z hodnocení Ministerstva obrany ČR v řízení o jeho žádosti o vydání osvědčení. Žalobce poukázal na časový odstup 60-ti let od sledovaných událostí a uvedl, že byl pronásledován německými okupanty z důvodu jeho rasy, stejně jako jeho sourozenci, v období od 3. března 1943 do 20. dubna 1945.

Ve vyjádření k žalobě žalovaná namítala, že citované osvědčení slouží jako důkaz prokazující vznik nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky ve výši odpovídající

osvědčení prokázané době ukrývání, neboť výše nároku na peněžní částku je na délce ukrývání závislá. V projednávané věci tvrzení žalobce obsahuje značné množství rozporů týkajících se podstatných okolností tvrzeného ukrývání.

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 22. 1. 2008, č.j. 32 Cad 19/2006 - 31, žalobu proti napadenému rozhodnutí zamítl. Krajský soud uvedl, že námitky uplatněné při jednání soudu, týkající se zdravotního stavu žalobce a jeho gramotnosti i námitky týkající se nedostatečně zjištěného skutkového stavu pro rozhodnutí o žádosti, jsou námitkami uplatněnými opožděně a také námitkami, které nebyly vzneseny v průběhu správního řízení, a proto k nim nemůže přihlídnout a zabývat se jimi, neboť by to bylo v rozporu s ust. § 72 odst. 1 a § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“).

Krajský soud dále vyslovil, že v zákoně č. 261/2001 Sb. není ustanovení, které by vyžadovalo pro nárok na odškodnění udělení osvědčení podle § 8 zákona č. 225/1946 Sb., jeho neudělením není zpochybněn nárok na odškodnění, toto osvědčení však může být jedním z důkazů pro vznik nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky, jejíž výše je odvislá od prokázané doby trvání ukrývání.

V projednávané věci nevydání osvědčení nemělo zásadní vliv na rozhodnutí žalované a nebylo důvodem pro zamítnutí žádosti o poskytnutí jednorázového příspěvku. Žalovaná provedla pro úplné zjištění skutkového stavu z vlastní iniciativy obsáhlé dokazování po vyžádání správních spisů Ministerstva obrany ČR obsahující veškeré podklady pro řízení o vydání osvědčení, a to nejen spis týkající se žalobce, ale i spisy týkající se sourozenců žalobce, jmenovitě též sester žalobce – F. C. a M. R., jimž naopak osvědčení vydáno bylo.

V napadeném rozhodnutí se pak žalovaná dle krajského sudu podrobně zabývala všemi tvrzenými skutečnostmi v různých prohlášeních různých osob v různém čase, řádně zjištěné údaje zhodnotila a vyvodila z nich závěry, které jsou uvedeny v obsáhlém odůvodnění napadeného rozhodnutí a s nimiž se krajský soud ztotožnil.

Ze správního spisu žalované vyplývá, že žalobci bylo napadené rozhodnutí doručeno dne 19. 7. 2006.

V žalobě podané proti napadenému rozhodnutí žalobce namítal, že ho žalovaná uvedla v omyl, pokud tvrdila, že osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb. je nezbytnou podmínkou pro uplatnění nároku. Tímto tvrzením žalovaná způsobila, že řízení trvalo od roku 2002 a navíc ztížila a zpřísnila podmínky pro přiznání žalobcova nároku. Na tomto žalobním bodě žalobce setrval i ve svém podání, které bylo krajskému soudu doručeno dne 9. 10. 2006 a bylo reakcí na usnesení krajského soudu ze dne 23. 8. 2006 č.j. 32 Cad 19/2006 - 3, jímž byl žalobce vyzván, aby učinil návrh výroku rozsudku a aby připojil stejnopis napadeného rozhodnutí.

Až při jednání dne 22. 1. 2008 žalobce uvedl, že žalovaná nesprávně vyložila příslušné ustanovení zákona č. 261/2001 Sb. a byly-li shledány rozpory ve výpovědích, pak je třeba přihlídnout ke specifčnosti věci. V závěrečné řeči zástupce žalobce tvrdil, že důvodem, pro který je požadováno zrušení napadeného rozhodnutí žalované, je nedostatečně zjištěný skutkový stav; přitom zjištěný skutkový stav byl posouzen v rozporu se zákonem č. 261/2001 Sb.

Stěžovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a namítal, že je obecně známou skutečností, se kterou musí být správní orgán při své činnosti obeznámen, že dne 2. 8. 1942 byl proveden soupis všech cikánů, cikánských míšenců a osob žijících po cikánském způsobu na území Protektorátu Čechy a Morava, kdy do tohoto soupisu bylo zařazeno 6500 osob. Od března 1943 do ledna 1944 bylo v hromadných transportech deportováno do koncentračního tábora v Osvětimi 4870 Romů z protektorátu, a to včetně rodičů stěžovatele. Naznačovat tedy, že se stěžovatel ukrýval z jiných než z rasových důvodů, by bylo přinejmenším cynické.

Jak vyplývá z pojmu utajení, nelze o něm podle stěžovatele předložit žádný písemný důkaz, a pokud se týká ukrývání v hranicích ČSR z 29. 9. 1938, je zřejmé, že tuto skutečnost lze prokázat toliko svědeckými výpověďmi.

Žalovaná jednotlivé důkazy v rámci správního uvážení posuzovala natolik formálně, jako by rozhodovala dle zásady „v pochybnostech v neprospěch žadatele“. Uvažováno v kontextu událostí, ke kterým došlo více než před 60-ti lety a vzhledem ke svědecké výpovědi osob ve věku 80-90 let pak prokazování podmínek pro splnění nároku na dávku požadované žalovanou, bez toho, aby se zde vyskytovaly podstatné rozpory, by bylo možno tehdy, pokud by osoby žadatelů nespolehalo na svoje subjektivní vnímání skutečnosti, zkreslené více než 60ti lety od skutkového děje, ale vytvořily by vymyšlený skutkový děj pro účely žádosti. Žalovaná tak nedokázala v mezích správního uvážení postihnout problematiku, kterou před ní postavil zákon č. 261/2001 Sb., přistoupila k jeho aplikaci velice restriktivně, ve správním řízení se spokojila s formálním posouzením důkazů.

Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnila se závěry krajského soudu a uvedla, že nemožnost zjistit v konkrétním případě skutečný stav věci nemůže ve svých důsledcích vést k tomu, že za této situace správní orgán meritorní rozhodnutí buď vůbec nevydá, nebo uplatněný nárok přizná pouze na podkladě důkazně nijak nepodloženého či nevěrohodného tvrzení. Skutečnost, že od rozhodných událostí uplynulo několik desítek let nemůže mít za následek rezignaci účastníka řízení na zásadu řádného prokazování tvrzených nároků podle zákona č. 261/2001 Sb.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle § 72 odst. 1 s. ř. s. žalobu lze podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zákon lhůtu jinou.

Podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. musí žaloba mj. obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné.

Správní soudnictví je ovládáno koncentrační zásadou, která nalezla odraz v § 71 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může žalobce jen ve lhůtě pro podání žaloby.

Z těchto ustanovení vyplývá, že žalobce mohl žalobu rozšířit o další žalobní body do dvou měsíců ode dne 19. 7. 2006, kdy mu bylo napadené rozhodnutí doručeno. V této zákonné dvouměsíční lhůtě však uplatnil jediný žalobní bod uvedený v žalobě, totiž, že byl žalovanou uveden v omyl tvrzením, že osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb. je nezbytnou podmínkou pro uplatnění nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky podle § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb. O další žalobní body byla žaloba rozšířena až po uplynutí lhůty pro podání žaloby.

Podle § 75 odst. 2 s. ř. s. soud přezkoumá napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Krajský soud podle tohoto ustanovení postupoval, když přezkoumal shora uvedený jediný včas uplatněný žalobní bod, neshledal jej důvodným a žalobu tudíž zamítl.

Na tomto místě zdejší soud uvádí, že se ztotožňuje se závěry krajského soudu, jenž neshledal v postupu žalované vady řízení při zjišťování skutkového stavu. Žalobní námitka poukazující na nesprávné tvrzení žalované, že osvědčení podle zákona č. 255/1946 Sb. je nezbytnou podmínkou pro uplatnění nároku osob uvedených v ust. § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., byla krajským soudem dostatečně vypořádána. Předně nutno uvést, že krajský soud správně vyslovil, že žalovaná závěry o nezbytnosti předložení citovaného osvědčení pro přiznání jednorázové peněžní částky nikterak nepodávala. Jestliže se stěžovatel nestal držitelem osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb., jehož vydání závisí na obdobných podmínkách jako přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., pak za takové situace by stěžovateli vznikl nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky pouze tehdy, pokud by jiným hodnověrným způsobem prokázal, že navzdory absenci uvedeného osvědčení je osobou uvedenou v § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb.

Nejvyšší správní soud tak souhlasí s názorem krajského soudu, že udělení osvědčení podle § 8 zákona č. 255/1946 Sb. není podmínkou *sine qua non* pro vznik nároku na odškodnění osob uvedených v ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 261/2001 Sb., toto osvědčení však může být jedním z důkazů pro vznik nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky. Nejvyšší správní soud neshledává jak v postupu žalované, tak i krajského soudu žádná pochybení.

Ke stížním námitkám, které stěžovatel vznesl z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem, Nejvyšší správní soud uvádí, že ustanovení § 104 odst. 4 *in fine* s. ř. s. brání tomu, aby stěžovatel v kasační stížnosti uplatňoval jiné důvody, než které uplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl; takové námitky jsou nepřipustné. Jak již bylo konstatováno výše, v žalobním řízení stěžovatel napadal toliko skutkové důvody rozhodování žalované, v kasačním řízení však nově vytýkal žalované a potažmo krajskému soudu nesprávné posouzení právní otázky v předcházejícím řízení.

Právní důvody obsažené v kasační stížnosti, nebyly v řízení před krajským soudem přípustně uplatněny (viz § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.), ačkoliv stěžovatel mohl uvedené právní důvody v žalobě či jejím včasném rozšíření uplatnit, tyto důvody jsou v řízení o kasační stížnosti nepřipustné.

Nejvyšší správní soud tedy nenalezl v rozhodnutí krajského soudu nezákonnost či jiný důvod opírající se o § 103 odst. 1 s. ř. s. a kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. září 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu